

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Cap. III. Observationes in præcipuas Collectiones Græcorum seorsim
sumptas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

Personarum, id scilicet, quod facere aut vitare tenentur. Id facile percipietur ex illorum Argumentorum lectione. Hic autem id demonstrari inutile foret, longumque ac tædiosum laborem postulare, siue propter numerum Collectionum, siue propter multitudinem Divisionum generalium ac subdivisionum, in quas distributæ sunt. Hæc exempla prorsus patrocinantur *Secundæ partis* proposito, circa *Jus speciatim sumptum* versantis, in quâ omnia ad *Personas* reducuntur, prout in consilio Operis observatum fuit, & fufius in ejusdem Partis *Præfatione* exponitur. Hæc, inquam exempla docent hanc, Juris ordinandi methodum multis egregiis Viris placuisse.

CAPUT III.

Observationes in Præcipuas COLLECTIONES GRÆCORUM scorsim sumptas.

Hic recordari debemus observationis, à quâ Titulus hic orsus est. Scilicet, Collectiones Græcas, de quibus hic agimus, alias non esse ab iis, quæ apud LEONCLAVIUM aut JUSTELLUM, aut BEVEREGIUM sunt: scilicet 1. Collectio *Canonum Apostolorum* 2. Collectio post *Calcedonensem* Synodum confecta ex ejus, & præcedentium omnium Conciliorum Canonibus. 3. Collectio post Concilium *Trullanum* facta, quæ Canones ejus Concilii cum Canonibus Synodorum anteriorum complectitur, necnon Canones *Epistoliarum Canonicarum* præcipuorum Patrum Græcorum, & versionem Canonum Concilii *Sardicensis*, & *Codicis Ecclesiæ Africanæ*.

4. Collectio *PHOTII*, qui his adjecit Canones Concilii *Niceni II.* & Concilii *Constantinopolitani*, quod *VIII.* Generale dicitur, nonnullosque alios.

5. *Epitome* *HARMENOPULI*. 6. Collectio alphabetica *MATTHÆI BLASTARIS*. Post ea, quæ suprâ de Collectione Canonum Apostolorum dicta sunt, siue ea, quæ circa eos certa sunt observando, siue eos cum Canonibus priorum sæculorum conferendo, nihil notandum superest nisi quòd, si ex istis conflata sit, ejusque substantia ex eisdem desumpta fuerit, & novam duntaxat formam acceperit, ipsa est congeries Canonum Apostolis suppositorum, cujus substantia, ut plurimum bona est, sed Titulus falsus, sicut & forma, aliam non habens auctoritatem quàm eam, quæ sibi intrinseca est. Undè sequitur, eam esse Primam Collectionem juxta seriem Argumentorum dispositam, neglecto penitus tempore, quo Canones, ex quibus coalescit, conditi sunt. In quo Collectioni *FERRANDI* comparari posset, & ei, quam secundum ejus exemplum compilavit *CRESCONIUS*. In his enim ordo Argumentorum numero continuo distinctus fuit, sicut in Collectione Canonum Apostolorum. His etiam, quæ de illis Canonibus laudato loco dicta sunt, adjicere hic debemus, *Gratianum* nullum ex iis retulisse, qui à *DIONYSIO Exiguo* collecti non fuerint: cum nullus sit in ejus Collectione nisi *n. 45. inferior*.

De *Primâ Græcorum Collectione* in *CALCEDONENSI* Concilio laudatâ non loquemur, quæ, juxta testimonium *DIONYSII EXIGUI*, in suâ *Præfatione* 165. Canones continebat. Circa eam immorari inutile esset, eo quòd sit Pars Collectionis *DIONYSIANÆ*, cui duntaxat adjiciuntur *quatuor* Concilii *Constantinop. I.* Canones, *Octo* *Ephesini* & *viginti novem* *Calcedonensis*. Itaque, hæc expositâ, illa exponetur. Præterea, nihil notandum scimus, nisi alios contendere, eam ultimo Synodi *Laodicæ* Canone claudi; alios verò affirmare, eam *tres* præterea Canones *Constantinopolitani I.* complexam fuisse. Hæc autem questio levis est momenti, pendetque ex aliâ, quæ decidi nequit, nisi ex hujus *Primæ* Collectionis inspectione, prout *DIONYSII Exigui* tempore, existebat. Et quidem inspicendum foret, quis Canon *num. 165.* notabatur, quod si conjiciamus ex Collectione ejus Antoris, tres primi Canones Concilii *Constantinopolitani* pertinebant ad hanc *Primam* Collectionem; is enim numerus *Canonum* 3. ejus Concilii præfixus est: conjiciendo

autem ex Collectione, quam *JUSTELLUS* refert sub Titulo *Codicis Ecclesiæ Universalis*, in *Primâ* de quâ agitur Collectione, Duo tantum priores Concilii *Constantinopolitani* Canones continerentur; numerus enim 165. ad Canonem 2. ejus Concilii pertinet. Sed quoniam tertius ejus Concilii Canon *Secundo* adjici potuit in *MSS.* juxta quæ *JUSTELLUS* Editionem suam concinnavit, nihil certum apparet, quominus credamus, hanc Collectionem continuisse *tres primos* Canones *Primi* Concilii *Constantinopolitani*.

Secunda Collectio, quæ post Concilium *Calcedonense* facta est, posito quòd eadem sit cum eâ, quam *JUSTELLUS* dat pro *Codice Ecclesiæ Universalis*, differt à *Dionysianâ* 1. In eo quòd illa continet *Septem* Canones Concilii *Constantinopolitani I.* hæc autem *Tres* tantum; 2. Illa Canones *Octo* Concilio *Ephesino* tribuit; hæc autem nullum ex eo Concilio commemorat; 3. In eo quòd illa refert Canones 28. & 29. Concilii *Calcedonensis*, quos *DIONYSIUS* omittit; 4. Omnes Canones in illa sub numero continuo collocantur: apud *DIONYSIUM* autem solo distinguuntur numero, quem habent in Concilio, à quo condita sunt; 5. Illa è *CCVII.* Canonibus coalescit, *Dionysiana* verò è *CLXXXIII.* tantum; 6. In illâ soli sunt Canones Conciliorum Orientalium: eis autem *Dionysius* adjecit Canones Apostolorum, quos in fronte collocavit; Canones *Sardicenses*, & *Codicem Ecclesiæ Africanæ*, quem dat sub nomine *Synodi Carthaginensis* quæ *CXXXVII.* Canones condidit; quæ tamen *XXXII.* tantum fecit, aliosque à præcedentibus Conciliis factos, post eorum in frequenti Cœtu Collectionem, confirmavit, suisque conjunxit. Cum hic non agamus de illâ Collectione, nisi quatenus ad Corpus Juris relationem habet, observandum est, apud *Gratianum* nullum esse Canonum à *Dionysio Exiguo* omisorum.

Dua posteriores, de quibus egimus, ordinem Temporum sequuntur, tres mox commemorandæ seriem Argumentorum.

1. Est *JOANNIS ANTIQCHENI*, quæ duas facies habet, scilicet, in *Primâ* Canones integri referuntur, qui in utraq; distribuuntur in *L. TITULOS*; in *Secundâ* iidem Canones laudantur tantum cum suo fonte, ipsique subjiciuntur Leges integræ, ubicumque Argumento congrua ab Autore reperta sunt. Cæterum hæc duæ veluti species Collectionum sunt eadem, utraque vocari potest *Concordia Canonum*, quia in singulis *Titulis* junguntur Canones de eodem Argumento agentes: utraque dici potest *Concordia* seu *Concordantiæ Canonum cum Legibus*, in qua cernitur, in quo ambæ Potestates concurrant ad Tituli cujusvis Argumentum, cum reperta sunt Leges, quæ circa illud versentur. Quoad reliquos, scilicet *IX. XII. XXI. XXIII. XXIX. XXXI. XLIII.* monet Collector, nullas esse Leges scriptas circa ipsorum Argumentum. *TITULUS L.* etiam Legibus destituitur, verum insinuat, eas non quidem defuisse, sed Titulum Legum repertum non fuisse. Rectus est, ut plurimum, ordo, paucique sunt *Tituli*, qui cum præcedentibus difficile conjungantur. Initium sit ex Patriarchis, quos *Metropolitani* sequuntur, tum *Episcopi* exponuntur, quorum officia, tam specialia, quàm communia, cum Dignitatibus superioribus, & cum Prælatibus inferioribus, quorum præcipui erant *Corepiscopi*, quibus subjiciuntur *Sacerdotes*, *Diaconi*, omnes denique *Clerici inferiores*, tum *Monachi*, siue *Moniales*, denique ultimo loco *Laici*. Opus hoc ad *Episcopos* inscriptum fuisse, ostendit conclusio sic concepta. *Hæc verò Episcopi vobis de Canonibus sint constituta; vos autem in iis perseverantes, & pacem foventes, salvi eritis, inobedientes autem si fueritis, puniemini, & bellum sempiternum vobiscum geretis.* Hæc verba desumpta sunt ex sine Constitutionum *Apostolis* tributarum *CONC. TOM. I. P. 110.* *Titulus* (*Concordia*) quem gerit hæc Collectio, quique cæteris quibuscumque ejusdem generis Collectionibus dari potest, eandem non habet significationem, quàm *Titulus* *DECRETI* *Gratiani*, *Concordia discordantium Canonum*. Hic enim significatur Conciliatio Canonum, qui oppositi videntur, facta per repositiones ad eam

eam contrarietatem; illic verò significatur Collectio Canonum similitum, quã Canones inter se congruere ostenditur, sine *Notis* in hunc finem scriptis.

Præterea diximus ex Præfatione Collationis hujus, quòd tùm, cùm ea facta est, jam circumferebatur Collectio in LX. TITULOS divisa, quæ Autorem movit, ut suam componeret propter duo vitia, quæ in priore reperit. Primum est, quòd omisi fuerant Canones S. BASILII: alterum, quòd sub singulis Titulis non referrentur Canones similes, sed insignior tantùm, aut is, qui convenientior visus fuerat; undè nascebatur incommodum non reperiendi facillè Canones ejusdem generis, in unumquòdque Argumentum. Hæc LX. Titulorum Collectio ex ipsa est, quæ tribuitur THEODORETO, rationes in utranque partem refert DOUJAT, *Lib. 3. Prænotionum Canoniarum*. Hæc verba inscriptionis operis, *hic universos Canones in 5. Titulos digessit*, significant, omnes Canones qui in Præfationis fine enumerantur, in Collectionem relatos fuisse. PHOTIUS, de quo nunc locuturi sumus, duas fecit Collectiones juxta seriem Argumentorum JOANNIS Antiocheni Compilationi in eo similes, quòd Canones integros in primâ referat, eos autem simpliciter laudet in alterâ, iisque subjiciat Leges congruas, quoties tales repetæ sunt: multifariam verò ab illâ discrepantes. 1. Ambæ dividuntur tantùm in TITULOS XIV. verùm singuli Tituli dividuntur in *Capita* plura aut pauciora, pro Argumenti conditione; 2. Utrique adjecti sunt omnes Canones post JOANNIS Antiocheni Collectionem facti. 3. Argumenta aliter disponuntur, fitque initium ex Theologia & Fide, Canonibus & Ordinationibus. Titulus hic in XXXVIII. Capita dividitur, quorum *Primum* ad Fidem pertinet: *Secundum* varia recipiendorum Canonum genera enumerat, cætera ad Ordinationes pertinent, sub quibus continentur Electiones, Translationes aliaque viæ, quibus Dignitates, aliaque Ministeria Sacra acquiruntur, nec non Collatio Ordinum: in quo Ordinem servat primæ Partis, *Gratiani* formæ ferè similem, ubi, post declarata Juris principia, fit transitus ad Ordinationes in eadem extensione acceptas; item dispositioni *Libri I. DECRETALUM*, ubi, postquam de Fide actum est, de Principiis Juris agitur; tùm de Ordinationibus eodem sensu sumptis. Reliquorum Titulorum Argumenta eadem ferè sunt, atque apud JOANNEM Antiochenum; Ordo paulò discrepat, quamvis omnia in singulis Titulis ad Personas referantur.

Eadem PHOTII Collectiones ampliores sunt, quàm JOANNIS Antiocheni Compilationes, non solum quantum ad Canones Conciliorum; sed etiam quantum ad Canones è Patribus Græcis desumptos: hic enim LXVIII. tantùm, è solo BASILIO Canones refert: PHOTIUS autem omnes Canones Patrum Græcorum *Canone 2. Concilii Trullani* approbatorum refert. Excepto ATHANASIO, & LXVIII. *Basilianis*, adjicit reliquos omnes ejusdem Patris ex aliâ Epistolâ ad AMPHILOCHIUM desumptos, atque ex Epistolis ad THEODORUM, GREGORIUM, Presbyterum, ad Archiepiscopos, ad Suffraganeos, & ex ejus Scriptis *de S. Spiritu*. Quod utraque Collectiones referunt ex Patribus Græcis abest è Collectione *Gratiani*, qui alios ex iis non laudat Canones, quàm *Tres S. BASILII* aliundè quàm ex ejus Epistolis accitos, *Unum* ex Libro *de S. Spiritu*; nec non *unum* ex Epistolâ CYRILLI ad DOMNUM. Vid. *Indicem Autorum à Gratiano* relatorum, aut laudatorum.

Legum tantùm Compendium à PHOTIO refertur: integræ referuntur à JOANNE Antiocheno. Cùm multùm ex utilitate utriusque Operis detraxisset reformatio Legum, ab Imperatore *Constantino*, LEONIS Philosophi filio, facta, BALSAMON huic incommodo providit per remedium *Commentarii* sui, in Leges à PHOTIO laudatas, quæ eodem ferè sunt, atque apud JOANNEM Antiochenum: ibi notat quanam abrogatæ fuerint, ex eo quòd in BASILICIS relatæ non fuerint (sic vocantur Leges emendatæ,) Leges quo-

que post BASILICORUM Editionem promulgatas addit; ut prorsus ea suppleret, quæ in opere Patriarchæ deficiebant: in quo *Notæ BALSAMONIS* congruunt cum *Glossâ Corporis Juris*, quæ mutationes in Jure antiquo, per Jus novum factas, observat.

PHOTIUS Canones *Sardicenses* post *Calcedonenses*, postque Codicem Ecclesiæ Africanæ collocat instar DIONYSII *Exigui*; sed minori cum ratione: hic enim alios non habebat Canones Orientales colligendos, ideòque, cùm velit hos ab illis distinguere, necessarium fuit, ut illos postponeret Canonibus *Calcedonensibus*, qui suâ ætate postremi Orientalium erant. Quoad PHOTIUM, plures alii Canones Orientales referendi erant; ii nempè, qui conditi sunt in Concilio *Constantinopolitano* sub NECTARIO habito. In Conciliis *Quinto & Sexto in Nicæno II.* in Conciliis *Constantinopolitanis I. & II.* atque illi, qui à Patribus Græcis desumpti sunt. Itaque debuisset non solum Occidentales Canones ab Orientalibus distinguere, ope *numeri* specialis, quem illis præfigebat, sed etiam illos in medio Orientalium collocando non permiscere.

JOANNES Antiochenus neque Concilii *Constantinopolitani* sub NECTARIO, neque Codicis Ecclesiæ Africanæ mentionem facit, Conciliumque *Sardicense* immediate Concilio *Nicæno* subjicit.

Omittimus, quòd hic JOANNES Antiochenus XXVII. tantùm Canones Concilio *Calcedonensi* tribuat: PHOTIUS autem XXVIII. *Codex* verò *Ecclesiæ Universalis* apud JUSTELLUM XXIX. Discriminis hujus causam jam insinuavimus: plurium scilicet Canonum adunationem, Collectorumve opinionem circà Canones 28. aut 29. ejus Concilii.

Ex omnibus Collectionibus juxta Argumentorum seriem ordinatis, nulla est, cujus ordo nobis magis ardeat, quàm Collectio HARMENOPULI, Judicis Thessalonicensis. Ea dividitur in SECTIONES VI. quarum 1. spectat *Episcopos*, 2. *Sacerdotes*, *Diaconos*, & *Subdiaconos*. 3. *Clericos*. 4. *Monachos*, 5. *Laicos*, 6. *Mulieres*. Unaquæque Sectio subdividitur in TITULOS congruos; *Notæ* quibusdam Canonibus subjiciuntur; pleraque, Autoris nomine carent: Quædam PHILOTHEI, Patriarchæ, aut UTRENSIS nomen gerunt. Inter Patres, quorum Canones adhibet HARMENOPOLUS, duo sunt, quorum Collectores præcedentes mentionem non faciunt, scilicet NICOLAUS, & NICEPHORUS. Hæc Collectio reperitur initio *Tomi Juris Græco-Romani*. Ipsa aliam non habet relationem cum Collationibus Juris, nisi ratione *Materiæ*, scilicet Canonum Conciliorum & Decretorum Episcoporum insignium, sive ob Dignitatem Sedis eorum, sive ob propria ipsorum merita. Propter merita Personarum Canones Sanctorum Patrum in Jus relati sunt. Decreta SS. Pontificum propter Sedis eorum Dignitatem in eo pariter recepta sunt. In omnibus Collectionibus Græcis primas semper obtinent Canones è Conciliis desumpti.

Eodem Tomo reperiuntur duo Libri *Decretorum* aut *Sententiarum Synodali*um Patriarcharum *Constantinopolitanorum*, quibus similes sunt *Decretales Pontificum* ex consilio Cardinalium conditæ, quorum magna est copia in Collectionibus Corporis Juris *DECRETO Gratiani* posterioribus.

Omnes Collectiones Græcæ, de quibus locuti sumus, in Collectionem unam redactæ sunt à MATTHÆO BLASTARE an. 1335. cujus Titulus est, *Syntagma Alphabeticum*, & dividitur in XX. TITULOS, Tituli in *Capita*, quorum Argumentum incipit ex litterâ *Tituli*, scilicet *A. B. & c. A. Titulo 1. à B. in 2. Syntagma* significat coordinationem. Hæc ab aliis Collectio discrepat, non solum in eo, quòd illas compendiosè contineat; verùm 1. in eo, quòd ipse Autor inferuit id, quod ab Interpretibus, ad Canonum intelligentiam aptius dictum est, & id, quod adjiciendum putavit: 2. sensum tantùm Canonum, juxta eorum Interpretationem, refert, eorumque veluti paraphrasim proponit; 3. In singulis *Capitibus* Leges Canonibus conjungit, quoties congruas reperit, sed, ut plurimum, non indicato

dicato loco; à quo eas desumpsit, eandemque ob causam *Leges* duntaxat refert, ubicumque non suppetebant *Canones* in idem Argumentum. 4. Quoniam hæc omnia, quæ ad idem Argumentum pertinent, ab eadem *Litterâ* non incipiunt, sæpius coactus fuit illa dividere, subque variis *Titulis*, longius aliquando distitis, collocare id, quod sub eodem Titulo disponi Argumenti conditio postularer; 5. Cùm nonnumquam Materiæ connexio Autorem induxerit, ut sub *Litteris* prioribus loqueretur de rebus, quæ ab aliâ *Litterâ* incipiunt, quàm ea, à quâ incipit res, quæ Argumenti præcipua Pars est: ad posteriores *Litteras* progressus, ad eam *Litteram* remittit, quoad *Canones*, qui congruunt *Litteris*, pro quibus alios non reperit. Hujus methodi exempla, suppetant duæ ultimæ *Litteræ*, quarum prior 4. *Capita* continet, in quibus solum indicat *Canones* relatos sub aliis *Litteris*, & posterior unico *Capite* constat, in quo eadem fit remissio ad *Litteras* priores; 6. Consilium hujus Collectionis eam cæteris ampliorem fecit, ccc. quippè *Capita* continet, sub quibus plurimi semper ferè *Canones* referuntur, & multæ *Leges*, aut *Observationes* ab ipso Autore profectæ, aliundè sine mentione fontis quasitæ. 7. Collectionem præcedit *Historia* Canonum in ea adhibitorum, juxtâ seriem Temporum disposita, in quâ Autor notat eorum Epocham, Autores, occasionem & numerum: à *Canonibus Apostolorum*, exorditur, quos à S. CLEMENTE conditos fuisse suspicatur, à quibus transit ad Concilium *Carthaginense*, sub S. CYPRIANO habitum, mediante Sæculo III. quo reprobatum est *Baptisma* ab Hæreticis, aut Schismaticis, collatum, juxtâ Traditionem Ecclesiæ Africanæ, & quarundam aliarum. Dicit, S. BASILIUM hoc Decretum laudavisse honoris erga S. CYPRIANUM causâ, similiterque egisse Concilium Generale VI. illud quibusdam Temporum circumstantiis tribuendo, quæ cùm cessaverint, cessare pariter illud debet. Indè transit ad S. DIONYSIUM, Patriarcham *Alexandrinum*, quem dicit ORIGENIS fuisse Discipulum, & HERACLÆ Successorem in illâ Sede, & scripsisse ad BASILIDEM Epistolam circa plura *Capita*, quæ ab Ecclesiâ velut *Canones* recepta sunt: tum loquitur de Concilio *Antiocheno*, adversus PAULUM *Samosatensem* habitum, qui negabat Divinitatem JESU CHRISTI, quemque dicit damnatum, depositum & excommunicatum fuisse à Patribus illius Concilii, HYMENÆO Hierosolymitano, GREGORIO TAUMATURGO Episcopo *Neocæsariensi*, à THEODORO fratre ejus, & FIRMIANO Cæsareæ Cappadocum Episcopo; ipsumque Sententiæ eorum obtemperare recusantem, AURELIANO Imperatori velut contumacem fuisse denuntiatum, qui negotii discussionem ad Romanum Episcopum ejusque Suffraganeos remisit. Denique observat, nullos ex eo Concilio *Canones* superesse: GREGORIUM autem *Taumaturgum*, qui ipsi interfuit 12. condidisse.

Recensitis postea *Canonibus* PETRI *Alexandrini*, & *Canonibus* Conciliorum *Ancyran*, *Neocæsariensis*, *Niceni*, Generalium I. *Antiocheni*, *Sardicensis*, *Laodiceni*, commemorat *Canones* S. ATHANASII, S. BALILII Magni, S. GREGORII NYSSENI & Synodi *Gangrensis*, circa quos magis solito diffusus est, & quorum occasione agit de *Anathemate*. Hinc transit ad *Canones* Concilii *Constantinopolitani II*. Generalis, tum ad *Canones* S. TIMOTHEI & S. CYRILLI Patriarcharum *Alexandrinorum*, ubi, occasione accepta de *Canonibus* THEOPHILI loquitur. Indè pergit ad *Canones* Concilii *Ephesini* Generalium III. tum loquitur de *Canonibus* Concilii *Carthaginensis*, in quo *Codex Ecclesiæ Africana* confectus est & Concilii *Calcedonensis*, Epistolæque GENNADII Patriarchæ *Constantinopolitani* ad Concilium *Romanum* directæ, in quâ ostendit, nullam iniquitatem *Simoniacæ* Ordinationis perperitate esse majorem; deindè consecutivè agit de *Conciliis* Generalibus V. VI. Concilio *Trullano VI*.

juncto, & VII. five *Niceno II*. breviterque perstricâ Epistolâ TARASTI Patriarchæ, ad Pontificem ADRIANUM, in quâ *Simoniacam* Ordinationem omni impietatis genere turgere probat ex *Scripturis*; transit ad Concilium *Constantinopolitanum* vocatum *Primo-Secundum*, suamque *Canonum* historiam claudit Concilio sub PHOTIO habito, quod eum Sedi suæ restituit. Conciliorum & *Canonum* Epochâ determinatur non definito anno, quo hæc Acta condita sunt, sed nuncupato Imperatore, qui tunc Imperio potiebatur.

Huic *Canonum* Historiæ, *Legum* Historiam adjicit *BLASTARES*, quam sicut, priorem usque ad Sæculi IX. finem producit, clauditque Collectione *BASILICORUM* divisâ in IX. Libros: pluribus autem *Articulis* distinxit ea, quæ pertinent ad *Canones*, unico verò comprehendit quidquid de *Legibus* dixit.

Paululum immorati sumus circa septimum discrimen Collectionis *BLASTARIS* & præcedentium, quoniam ex eo discitur, quam sint illius Collectionis rudetæ, quæ cognoscere magni refert.

CAPUT IV.

Observationes in COLLECTIONES LATINAS Corporis Juris Collectionibus anteriores, speciatim consideratas & cum his collatas.

Collectiones vetustiores, quæ in Corpus Juris ingressæ sunt, sunt Collectiones DIONYSII *Exigui*. Scilicet primò Collectio L. priorum *Canonum* Apostolorum. 2. *Canonum* Quatuor priorum Conciliorum Generalium & *Quinque* Particularium *Canone I*. Concilii *Calcedonensis* confirmatorum, cum *Canonibus* ejusdem Concilii: item *Canonum* Synodi *Sardicensis*, & *Codicis* Ecclesiæ Africanæ; 3. Collectio *Decretorum* Pontificum à SIRICIO usque ad ANASTASIUM (nullibi tamen Collectiones ipsæ laudantur, sed soli *Canones* in illis contenti) indè *Gratianus* desumpsisse videtur XLIV. *Canones* Apostolorum, quos hic illicque refert in unaquaque trium Partium suæ Collectionis, ibi enim, ut plurimum iisdem verbis referuntur, quibus apud DIONYSIUM concipiuntur, ut ex Collatione comprobatur est; indè desumptus est *Canon* laudatus à CLEMENTE III. *Cap. 3. de Corpore vitiat*. Idem est de *Canone* laudato *Cap. 1. de Clerico Excom. ministr*. Indè quasitum est, quod ait LEO IX. *Dist. XVI. Can. 3.* indè observat CONTIUS in *h. Canon.* nullum esse exemplar Latinum *Canonum*, aut Concilium, quod plures quàm L. *Canones* Apostolorum contineat, esseque *Glossam* MS. apud *Gratianum*, quæ dicit ab Ecclesiâ Latinâ L. tantum recipi, ac reliquos XXXV. non esse in usu: indè etiam nascuntur *Notæ* *Correctorum Romanorum* in numerum horum *Canonum* in Occidente receptorum, sicut *Observationes* in eundem finem ab ANTONIO AUGUSTINO propositæ, *Dialogo VI. de Emendat. Gratiani*. Mirum videtur quòd, licèt GLEASIUS *Can. 3. Dist. XV. §. 4.* *Librum* *Canonum* *Apostolorum* *Apocryphis* annumeraverat, DIONYSIUS *Exiguus*, qui eos magnificè commendat in *Prefatione* suæ Collectionis *Decretorum* Pontificiorum, quam JULIANO S. *Anastasia* (quæ hodie *Cardinalitius* *Titulus* est) *Sacerdoti* dicavit, eos nihilominus *Canones* latinitate donaverit; verum hoc evanesceat, posito quòd *Liber* *Canonum* *Apostolorum* ab illo Pontifice reprobatus, à *Priscillianistis* conditus fuerit. Vid. GONZAL. in ejus *Apparatu de origine &c. n. 43.* ubi laudatur DE MARCA.

Quoniam *Gratianus* nullum ex *Ephesino* Concilio *Canonem* laudat, quamvis *Canones* referat ex aliis Conciliis *Quinque* priorum Sæculorum, credibile est, eum usum fuisse *Prima* *Collectione* DIONYSII *Exigui*.